

Zapadni Balkan – u poslovanje se uzdamo!

Piše: Majlinda Bregu, generalna sekretarka Vijeća za regionalnu saradnju (RCC)

Zapadni Balkan možda ima brojne probleme, ali mišljenja privrednika, 61 posto njih, su i dalje izuzetno pozitivna. Međutim da bi ste stekli cjelokupnu sliku regiona, onda morate sagledati još jedan podatak: naime, 63 posto građana Zapadnog Balkana je nezadovoljno ekonomskim stanjem. Lako je uočiti znake neuređenosti, da pomenem samo neke: u vladavini prava, posvećenosti javnih službenika da razumiju i rješavaju probleme poslovnog sektora, rješavanju sporova, internacionalizaciji privatnog sektora u regionu radi privlačenja većeg broja stranih i regionalnih investicija i poticanja intenzivnije trgovine; tu je dvocifrena stopa nezaposlenosti i sve veći odliv visokokvalifikovane radne snage.

Ipak, između preuveličavanja i istine, propustimo osnovno. Više od polovine građana Zapadnog Balkana vjeruje da će im evropska perspektiva poboljšati život, da

će ojačati ekonomske veze šest ekonomija Zapadnog Balkana.

Gledajući kroz objektivne pokazatelje, u posljednjih nekoliko godina, region je ostvarivao neprekidan **ekonomski rast (trend od 3,5 posto u 2019. i 3,8 posto u 2020. godini)**. **Ipak, BDP po glavi stanovnika na Zapadnom Balkanu je manji od trećine najbogatije zemlje članice Evropske unije Njemačke**, dok je **prosječna zaliha direktnih stranih investicija po glavi stanovnika na Zapadnom Balkanu manja od polovine zalihe direktnih stranih investicija po glavi stanovnika zemalja članica Evropske unije iz Istočne Evrope i čini tek jednu sedminu evropskog prosjeka**.

No i pored toga, region pruža pogodno okruženje za investicije, gdje se stope poreza na dobit kreću između 9 i 15 posto i najniže su u Evropi. Monetarni i finansijski sistemi u regionu u velikoj mjeri zavise od eura.

Jedna od najvećih prednosti regiona su ljudski resursi, s obzirom da smo tokom prethodnih godina ukupnoj radnoj snazi dodali više od 1,6 miliona¹ visokokvalifikovanih ljudi. Osim toga, region Zapadnog Balkana je zahtijevno domaće tržište čiji sporazum o slobodnoj trgovini omogućava otvoren pristup prema skoro 20 miliona korisnika.

Region treba zauzeti zajednički proaktivan pristup poboljšanju poslovne klime i predstavljanju globalnoj poslovnoj zajednici.

Ovaj region nalazi se na prelazu između istočnog i zapadnog dijela svijeta te kao takav, zajedno sa nizom sporazuma o slobodnoj trgovini i statusom povlaštene trgovine sa trećim ekonomijama (EU, SAD, Evropsko udruženje slobodne trgovine – EFTA, Turska, Rusija i Zajednica nezavisnih država – CIS), može biti sigurna luka za ulaganja, koja istovremeno nudi i lak pristup globalnom tržištu.

Strani investitori su prepoznali postojeće mogućnosti na Zapadnom Balkanu, a kao rezultat toga region je u protekloj godini zabilježio priliv jedne milijarde eura direktnih stranih investicija.

¹ Godišnji izvještaj o provođenju strategije Vijeća za regionalnu saradnju „Jugoistočna Evropa 2020“

Međutim, preovladavajuće mišljenje je jasno i kaže da je to i dalje skromno i daleko ispod stvarnih potencijala Zapadnog Balkana.

Čarobna riječ je povezivanje. Povezivanje tržišta, ljudi, integrisanje šest ekonomija Zapadnog Balkana u jedinstveno evropsko tržište. To je razlog koji stoji iza Regionalnog ekonomskog prostora Zapadnog Balkana čiji je cilj da se okupe robe, usluge, investicije, poslovna zajednica i kvalifikovani radnici ovih šest ekonomija.

U okviru ovih aktivnosti, Vijeće za regionalnu saradnju je okupilo vlade i privrednike iz regiona da zajedno sa nama rade na omogućavanju slobodnog protoka investicija, ljudskog kapitala i komunikacija, čiji će rezultati imati direktan uticaj na privrednike i kvalitet života naših građana. Da ne pominjemo horizontalne implikacije našeg rada na nedovoljno iskorištene potencijale regiona kao što su mala i srednja preduzeća, industrijska baza, razvoj regionalnih lanaca vrijednosti i njihovo uvrštavanje u globalne lance vrijednosti, povećanje stope zaposlenosti žena i mladih.

Privrednici iz regiona nas podržavaju u ovoj zamisli, skoro 70%² je reklo da je regionalna saradnja važna za njihovo poslovanje.

Pod okriljem Regionalnog ekonomskog prostora, zajedno sa regionom i uz podršku Evropske unije u tom smislu, do sada smo:

- postigli istorijski regionalni sporazum o ukidanju cijena rominga i utrli put za značajna smanjenja cijena rominga između Zapadnog Balkana i Evropske unije, što za naše privrednike i građane predstavlja prekretnicu u razvoju otvorenog regionalnog tržišta,
- započeli pregovore o regionalnom sporazumu kojim će se omogućiti stvaranje regionalne mobilne grupe stručnjaka i omogućiti slobodno kretanje ljudskog kapitala u regionu, prvenstveno kroz uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija u sektorima medicine i građevinarstva, kao i priznavanje akademskih kvalifikacija stečenih na priznatim ustanovama visokog obrazovanja,
- po prvi put omogućili zajednički program u oblasti investicija u regionu, koji će dovesti do zajedničkog investicionog prostora i reformi u oblastima ulaska i zaštite investicija, zajedno sa promocijom regiona kao dobrog odredišta za investicije globalnoj poslovnoj zajednici, čemu sada doprinosimo pokretanjem reformi u finansijskom sektoru kako bi se omogućio pristup različitim mogućnostima finansiranja privrednih djelatnosti.

Radi se o ambicioznom, mada svakako ne i jedinom poduhvatu u programu rada Vijeća za regionalnu saradnju, pri čemu smo itekako svjesni da će ekonomsko pomirenje regiona doprinijeti prosperitetu svih nas.

Vijeće za regionalnu saradnju (www.rcc.int) je organizacija koja promovira regionalnu saradnju u cilju evropske integracije Jugoistočne Evrope.

Majlinda Bregu je generalna sekretarka Vijeća za regionalnu saradnju. Bila je ministrica za evropske integracije sa najdužim stažom na toj dužnosti u Albaniji (od marta 2007. do septembra 2013. godine). Bregu je za tri uzastopne zakonodavne vlasti (2005-2017) bila izabrana za poslanicu u Parlamentu Albanije.

Cijeli magazin: https://www.globalcapital.com/Media/documents/emerging-markets/import/Sarajevo_lowres.pdf

² Istraživanje mišljenja privrednika u okviru Balkanskog barometra Vijeća za regionalnu saradnju za 2019.